

Ouder aan de lijn: 'Mijn kleuter bevredigt zich'

Seks moet vroeg bespreekbaar worden gemaakt, zegt pedagoog Channah Zwiép. 'Kleuters experimenteren.'
Door Maud Effting

Ouders praten nauwelijks met jonge kinderen over seks, terwijl die daar wél mee bezig zijn – op hun manier althans. Ook kinderdagverblijven en scholen worden steeds terughoudender hierin. Het gevolg is dat kinderen later niet goed weten hoe ze met seks om moeten gaan en hoe ze grenzen moeten stellen.

Dat zegt pedagoog en UvA-docent Channah Zwiép (48). Ze geeft trainingen aan kinderdagverblijven, scholen en ouders, en doet onderzoek naar de manier waarop ouders omgaan met de seksuele ontwikkeling van kinderen. In het kader van de Week van de Opvoeding wil ze een pleidooi houden om er eerder met kinderen over te praten. 'Want als ze 9 of 10 jaar oud zijn, dan willen ze echt niet meer.'

Vaak wordt Zwiép op zaterdagochtend gebeld, als ouders het niet meer houden. 'Dan belt een moeder me op – totaal ongerust – dat haar zontje van 4 jaar oud zich nu alweer op de bank ligt te bevredigen op een knuffel. Vervolgens vragen ze me of ze daarmee naar de dokter moeten. Het zit ze hoog.'

Wat ze dan zegt? 'Ik vraag wat ze precies zien. En in bijna alle gevallen kan ik hen geruststellen: er zijn veel kleine kinderen die dit doen met hun knuffels. Ook meisjes, ja. Maar veel ouders denken dat er iets mis is met hun kind. Dat het afwijkt. Dat komt doordat niemand erover praat, ook niet op de consultatiebureaus. Maar ik krijg vaak dit soort vragen.'

'Begrijp me goed', zegt ze. 'Ik zeg niet dat je je kind maar moet laten begaan op de bank, maar dit hoort wel bij de ontwikkeling. Ouders moeten hun grenzen stellen. Ze kunnen zeggen dat hun kind dat in de slaapkamer kan doen. Maar ze zouden eens moeten beginnen er gewoon over te praten. Kinderen voelen het als je er ingewikkeld over doet.'

Veel ouders realiseren zich niet dat de seksuele ontwikkeling van hun kind al zo vroeg begint. 'In hun

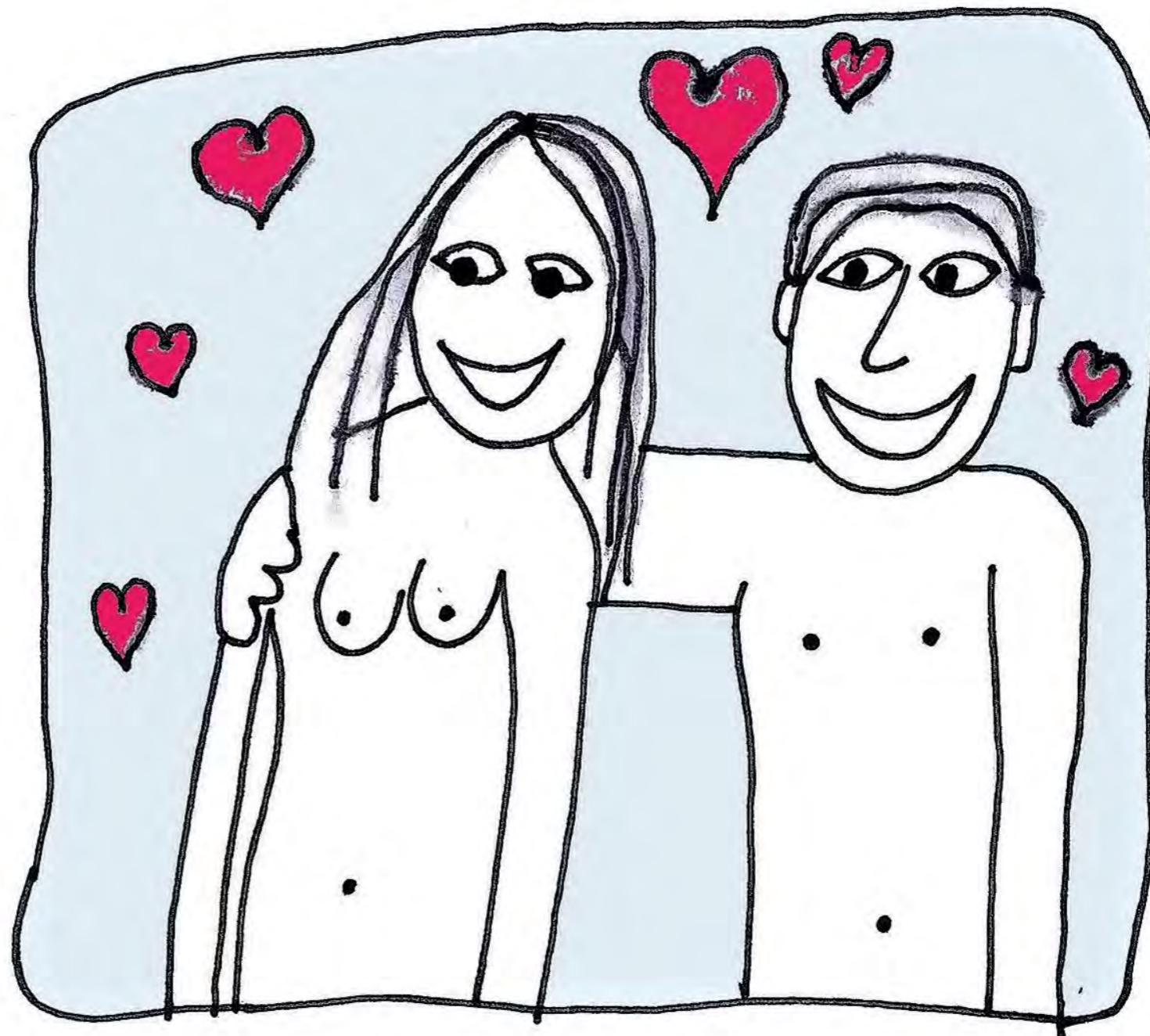
Channah Zwiép
Foto Joost van den Broek / de Volkskrant

Ouders zijn heel verbaasd dat hun zontjes vanaf hun geboorte erecties hebben

Channah Zwiép
Pedagoog

ogen is dat iets dat niet hoort bij de onschuld van een kind. En dus willen ze het vaak niet zien. Er zijn ouders die verbaasd zijn dat hun zontjes vanaf hun geboorte erecties hebben. Iedereen doet wel alsof het hier heel vrij is, maar als puntje bij paaltje komt, vinden mensen het moeilijk om eerlijk over seks te praten.'

Een illustratie uit het boek *Wat is seks*. Schrijfster Channah Zwiép: 'Na overleg is dat topje uitgegaan. Nu heeft ze gewoon borsten.'

Illustratie Mirjam Visser

Bloot op elkaar

Wat jonge kinderen zoal doen? 'Bloot op elkaar liggen. Piemeltjes aan elkaar laten zien. Soms stoppen ze elkaars geslachtsdelen in de mond. Kleuterjongetjes die in het broekje van een meisje voelen. Maar dat is experimenteren; het is verkenningsgebied. Op ouderavonden merk ik vaak dat ouders zich dat soort dingen ook

ineens herinneren van vroeger, als ze erover nadenken.'

Toch loopt het soms volledig uit de hand. 'Als een meisje thuis onschuldig vertelt dat een jongetje in haar broek heeft gevoeld, dan zijn er moeders die ontzettend boos naar school komen. De school trekt dan partij voor zo'n moeder. Kinderen worden uit de klas gehaald, soms

wordt de zedenpolitie erbij gehaald, of moeten kinderen naar de psychiater. Ik maak dat echt mee. Die ouders bellen me vaak in paniek op. En het gaat gewoon om kinderen van 5, 6 of 7 jaar oud hè.'

'Kun je nagaan wat een traumatische ervaring dit voor die kinderen is. En hoe hun beeld van seks hierna zal zijn. De boodschap die achter-

blijft is dat seks iets negatiefs is. Iets waar je lastig over praat.'

Als er al meer aan de hand is met zo'n kind, dan zijn er veel meer signalen, zegt Zwiép. 'Wanneer er sprake is van misbruik, dan vertoont een kind bijvoorbeeld regressie. Het gaat weer in bed plassen. En zo is er een hele lijst van kenmerken waaraan het moet voldoen.'

Douchen met papa

Ze hoort het steeds vaker op haar trainingen. Vaders maken zich zorgen of ze met hun dochters van zes onder de douche kunnen. Maar ook moeders en hun zontjes. Vooral de Amsterdamse misbruikzaak op kinderdagverblijf 't Hofnarretje doet de tolerantie geen goed. 'Het is niet zo dat die vaders zelf niet meer onder de douche durven. Ze zijn bang dat hun dochter bij de burens vertelt dat ze met haar vader heeft gedoucht, en dat daar vreemd over wordt gedacht.'

Eind november verschijnt een boek van haar hand dat ouders samen met hun kinderen van 4 tot 8 kunnen lezen: *Wat is seks?* In het boekje staan echte kindervragen, de antwoorden, en vrolijke illustraties waarop ook geslachtsdelen te zien zijn. 'Op de kافت stond eerst een meisje met een bikinibovenstukje. Na overleg is dat topje uitgegaan. Nu heeft ze gewoon borsten.'

Gedwongen kus

Op kinderdagverblijven zag Zwiép de leidsters terughoudender worden. 'Vijftien jaar geleden zaten kinderen bij dertig graden nog bloot in het badje. Nu dragen ze een broekje.'

Het gekke is: kinderen worden tegelijkertijd gevraagd óver hun grenzen te gaan, stelt Zwiép. 'Ik hoor vaak dat ouders bij het afscheid op de crèche kinderen dwingen de leidster een kus te geven, terwijl ze daar geen zin in hebben. Zo leer je kinderen niet naar hun intuïtie te luisteren.'

'Onderzoekers hebben aanwijzingen gevonden dat kinderen die beter zijn voorgelicht over seksualiteit, later weerbaarder zijn en eerder hulp inroepen bij vormen van misbruik. Kinderen hebben kennis nodig.'

'Kijk eens naar meisjes van een jaar of 6. Die weten vaak niet hoe hun geslachtsdeel heet. Het wordt niet genoemd, of het heet 'van onderen'. Het is een gebied van hun lichaam waar ze nauwelijks iets van weten. Maar hoe kun je zeggen dat mensen daar niet aan mogen komen – of dat het juist prettig voelt – als je niet eens weet hoe het heet?'